

Bạch Thế Tôn! Nếu đại Bồ-tát không có phương tiện thiện xảo, khi tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, hoặc tu hành thánh đế khổ, hoặc tu hành cái tướng thánh đế khổ, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành thánh đế tập, diệt, đạo, hoặc tu hành cái tướng thánh đế tập, diệt, đạo, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái thường, vô thường của thánh đế khổ, hoặc tu hành cái tướng thường, vô thường của thánh đế khổ, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái thường, vô thường của thánh đế tập, diệt, đạo, hoặc tu hành cái tướng thường, vô thường của thánh đế tập, diệt, đạo, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái lạc, khổ của thánh đế khổ, hoặc tu hành cái tướng lạc, khổ của thánh đế khổ, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái lạc, khổ của thánh đế tập, diệt, đạo, hoặc tu hành cái tướng lạc, khổ của thánh đế tập, diệt, đạo, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái ngã, vô ngã của thánh đế khổ, hoặc tu hành cái tướng ngã, vô ngã của thánh đế khổ, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái ngã, vô ngã của thánh đế tập, diệt, đạo, hoặc tu hành cái tướng ngã, vô ngã của thánh đế tập, diệt, đạo, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái tịnh, bất tịnh của thánh đế khổ, hoặc tu hành cái tướng tịnh, bất tịnh của thánh đế khổ, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái tịnh, bất tịnh của thánh đế tập, diệt, đạo, hoặc tu hành cái tướng tịnh, bất tịnh của thánh đế tập, diệt, đạo, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái không, bất không của thánh đế khổ, hoặc tu hành cái tướng không, bất không của thánh đế khổ, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái không, bất không của thánh đế tập, diệt, đạo, hoặc tu hành cái tướng không, bất không của thánh đế tập, diệt, đạo, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái vô tướng, hữu tướng của thánh đế khổ, hoặc tu hành cái tướng vô tướng, hữu tướng của thánh đế khổ, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái vô tướng, hữu tướng của thánh đế tập, diệt, đạo, hoặc tu hành cái tướng vô tướng, hữu tướng của thánh đế tập, diệt, đạo, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái vô nguyện, hữu nguyện của thánh đế khổ, hoặc tu hành cái tướng vô nguyện, hữu nguyện của thánh đế khổ, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái vô nguyện, hữu nguyện của thánh đế tập, diệt, đạo, hoặc tu hành cái

tướng vô nguyên, hữu nguyên của thánh đế tập, diệt, đạo, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái tịch tịnh, bất tịch tịnh của thánh đế khổ, hoặc tu hành cái tướng tịch tịnh, bất tịch tịnh của thánh đế khổ, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái tịch tịnh, bất tịch tịnh của thánh đế tập, diệt, đạo, hoặc tu hành cái tướng tịch tịnh, bất tịch tịnh của thánh đế tập, diệt, đạo, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái viễn ly, bất viễn ly của thánh đế khổ, hoặc tu hành cái tướng viễn ly, bất viễn ly của thánh đế khổ, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái viễn ly, bất viễn ly của thánh đế tập, diệt, đạo, hoặc tu hành cái tướng viễn ly, bất viễn ly của thánh đế tập, diệt, đạo, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa.

Bạch Thế Tôn! Nếu đại Bồ-tát không có phương tiện thiện xảo, khi tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, hoặc tu hành vô minh, hoặc tu hành cái tướng vô minh, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành hành, thức, danh sắc, lục xứ, xúc, thọ, ái, thủ, hữu, sanh, lão tử, sầu, than, khổ, ưu, não; hoặc tu hành cái tướng hành cho đến lão tử, sầu, than, khổ, ưu, não, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái thường, vô thường của vô minh, hoặc tu hành cái tướng thường, vô thường của vô minh, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái thường, vô thường của hành, thức, danh sắc, lục xứ, xúc, thọ, ái, thủ, hữu, sanh, lão tử, sầu, than, khổ, ưu, não; hoặc tu hành cái tướng thường, vô thường của hành cho đến lão tử, sầu, than, khổ, ưu, não, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái lạc, khổ của vô minh, hoặc tu hành cái tướng lạc, khổ của vô minh, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái lạc, khổ của hành, thức, danh sắc, lục xứ, xúc, thọ, ái, thủ, hữu, sanh, lão tử, sầu, than, khổ, ưu, não; hoặc tu hành cái tướng lạc, khổ của hành cho đến lão tử, sầu, than, khổ, ưu, não, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái ngã, vô ngã của vô minh, hoặc tu hành cái tướng ngã, vô ngã của vô minh, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái ngã, vô ngã của hành, thức, danh sắc, lục xứ, xúc, thọ, ái, thủ, hữu, sanh, lão tử, sầu, than, khổ, ưu, não; hoặc tu hành cái tướng ngã, vô ngã của hành cho đến lão tử, sầu, than, khổ, ưu, não, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái tịnh, bất tịnh của vô minh, hoặc tu hành cái tướng tịnh, bất tịnh của vô minh, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái tịnh, bất tịnh của hành, thức, danh sắc, lục xứ, xúc, thọ, ái, thủ, hữu, sanh, lão tử, sầu, than, khổ, ưu, não; hoặc tu hành cái tướng

tịnh, bất tịnh của hành cho đến lão tử, sầu, than, khổ, ưu, não, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái không, bất không của vô minh, hoặc tu hành cái tướng không, bất không của vô minh, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái không, bất không của hành, thức, danh sắc, lục xứ, xúc, thọ, ái, thủ, hữu, sanh, lão tử, sầu, than, khổ, ưu, não; hoặc tu hành cái tướng không, bất không của hành cho đến lão tử, sầu, than, khổ, ưu, não, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái vô tướng, hữu tướng của vô minh, hoặc tu hành cái tướng vô tướng, hữu tướng của vô minh, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái vô tướng, hữu tướng của hành, thức, danh sắc, lục xứ, xúc, thọ, ái, thủ, hữu, sanh, lão tử, sầu, than, khổ, ưu, não; hoặc tu hành cái tướng vô tướng, hữu tướng của hành cho đến lão tử, sầu, than, khổ, ưu, não, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái vô nguyện, hữu nguyện của vô minh, hoặc tu hành cái tướng vô nguyện, hữu nguyện của vô minh, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái vô nguyện, hữu nguyện của hành, thức, danh sắc, lục xứ, xúc, thọ, ái, thủ, hữu, sanh, lão tử, sầu, than, khổ, ưu, não; hoặc tu hành cái tướng vô nguyện, hữu nguyện của hành cho đến lão tử, sầu, than, khổ, ưu, não, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái tịch tịnh, bất tịch tịnh của vô minh, hoặc tu hành cái tướng tịch tịnh, bất tịch tịnh của vô minh, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái tịch tịnh, bất tịch tịnh của hành, thức, danh sắc, lục xứ, xúc, thọ, ái, thủ, hữu, sanh, lão tử, sầu, than, khổ, ưu, não; hoặc tu hành cái tướng tịch tịnh, bất tịch tịnh của hành cho đến lão tử, sầu, than, khổ, ưu, não, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái viễn ly, bất viễn ly của vô minh, hoặc tu hành cái tướng viễn ly, bất viễn ly của vô minh, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái viễn ly, bất viễn ly của hành, thức, danh sắc, lục xứ, xúc, thọ, ái, thủ, hữu, sanh, lão tử, sầu, than, khổ, ưu, não; hoặc tu hành cái tướng viễn ly, bất viễn ly của hành cho đến lão tử, sầu, than, khổ, ưu, não, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa.

Bạch Thế Tôn! Nếu đại Bồ-tát không có phương tiện thiện xảo, khi tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, hoặc tu hành bốn tịnh lự, hoặc tu hành cái tướng bốn tịnh lự, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành bốn vô lượng, bốn định vô sắc; hoặc tu hành cái tướng bốn vô lượng, bốn định vô sắc, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái thường, vô thường của bốn tịnh lự,

hoặc tu hành cái tướng thường, vô thường của bốn tịnh lự, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái thường, vô thường của bốn vô lượng, bốn định vô sắc; hoặc tu hành cái tướng thường, vô thường của bốn vô lượng, bốn định vô sắc, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái lạc, khổ của bốn tịnh lự, hoặc tu hành cái tướng lạc, khổ của bốn tịnh lự, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái lạc, khổ của bốn vô lượng, bốn định vô sắc; hoặc tu hành cái tướng lạc, khổ của bốn vô lượng, bốn định vô sắc, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái ngã, vô ngã của bốn tịnh lự, hoặc tu hành cái tướng ngã, vô ngã của bốn tịnh lự, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái ngã, vô ngã của bốn vô lượng, bốn định vô sắc; hoặc tu hành cái tướng ngã, vô ngã của bốn vô lượng, bốn định vô sắc, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái tịnh, bất tịnh của bốn tịnh lự, hoặc tu hành cái tướng tịnh, bất tịnh của bốn tịnh lự, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái tịnh, bất tịnh của bốn vô lượng, bốn định vô sắc; hoặc tu hành cái tướng tịnh, bất tịnh của bốn vô lượng, bốn định vô sắc, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái không, bất không của bốn tịnh lự, hoặc tu hành cái tướng không, bất không của bốn tịnh lự, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái không, bất không của bốn vô lượng, bốn định vô sắc; hoặc tu hành cái tướng không, bất không của bốn vô lượng, bốn định vô sắc, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái vô tướng, hữu tướng của bốn tịnh lự, hoặc tu hành cái tướng vô tướng, hữu tướng của bốn tịnh lự, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái vô tướng, hữu tướng của bốn vô lượng, bốn định vô sắc; hoặc tu hành cái tướng vô tướng, hữu tướng của bốn vô lượng, bốn định vô sắc, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái vô nguyện, hữu nguyện của bốn tịnh lự, hoặc tu hành cái tướng vô nguyện, hữu nguyện của bốn tịnh lự, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái vô nguyện, hữu nguyện của bốn vô lượng, bốn định vô sắc; hoặc tu hành cái tướng vô nguyện, hữu nguyện của bốn vô lượng, bốn định vô sắc, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái tịch tịnh, bất tịch tịnh của bốn tịnh lự, hoặc tu hành cái tướng tịch tịnh, bất tịch tịnh của bốn tịnh lự, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái tịch tịnh, bất tịch tịnh của bốn vô lượng, bốn định vô sắc; hoặc tu hành cái tướng tịch tịnh, bất tịch tịnh của bốn vô lượng, bốn định vô sắc, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu

hành cái viễn ly, bất viễn ly của bốn tịnh lự, hoặc tu hành cái tướng viễn ly, bất viễn ly của bốn tịnh lự, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái viễn ly, bất viễn ly của bốn vô lượng, bốn định vô sắc; hoặc tu hành cái tướng viễn ly, bất viễn ly của bốn vô lượng, bốn định vô sắc, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa.

Bạch Thế Tôn! Nếu đại Bồ-tát không có phương tiện thiện xảo, khi tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, hoặc tu hành bốn niệm trụ, hoặc tu hành cái tướng bốn niệm trụ, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành bốn chánh đoạn, bốn thần túc, năm căn, năm lực, bảy chi đẳng giác, tám chi thánh đạo; hoặc tu hành cái tướng bốn chánh đoạn cho đến tám chi thánh đạo, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái thường, vô thường của bốn niệm trụ, hoặc tu hành cái tướng thường, vô thường của bốn niệm trụ, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái thường, vô thường của bốn chánh đoạn, bốn thần túc, năm căn, năm lực, bảy chi đẳng giác, tám chi thánh đạo; hoặc tu hành cái tướng thường, vô thường của bốn chánh đoạn cho đến tám chi thánh đạo, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái lạc, khổ của bốn niệm trụ, hoặc tu hành cái tướng lạc, khổ của bốn niệm trụ, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái lạc, khổ của bốn chánh đoạn, bốn thần túc, năm căn, năm lực, bảy chi đẳng giác, tám chi thánh đạo; hoặc tu hành cái tướng lạc, khổ của bốn chánh đoạn cho đến tám chi thánh đạo, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái ngã, vô ngã của bốn niệm trụ, hoặc tu hành cái tướng ngã, vô ngã của bốn niệm trụ, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái ngã, vô ngã của bốn chánh đoạn, bốn thần túc, năm căn, năm lực, bảy chi đẳng giác, tám chi thánh đạo; hoặc tu hành cái tướng ngã, vô ngã của bốn chánh đoạn cho đến tám chi thánh đạo, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái tịnh, bất tịnh của bốn niệm trụ, hoặc tu hành cái tướng tịnh, bất tịnh của bốn niệm trụ, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái tịnh, bất tịnh của bốn chánh đoạn, bốn thần túc, năm căn, năm lực, bảy chi đẳng giác, tám chi thánh đạo; hoặc tu hành cái tướng tịnh, bất tịnh của bốn chánh đoạn cho đến tám chi thánh đạo, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái không, bất không của bốn niệm trụ, hoặc tu hành cái tướng không, bất không của bốn niệm trụ, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái không, bất không của bốn chánh đoạn, bốn thần túc, năm căn, năm lực, bảy chi đẳng giác, tám chi thánh đạo; hoặc tu hành cái tướng không, bất không của bốn

chánh đoạn cho đến tám chi thánh đạo, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái vô tướng, hữu tướng của bốn niệm trụ, hoặc tu hành cái tướng vô tướng, hữu tướng của bốn niệm trụ, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái vô tướng, hữu tướng của bốn chánh đoạn, bốn thần túc, năm căn, năm lực, bảy chi đẳng giác, tám chi thánh đạo; hoặc tu hành cái tướng vô tướng, hữu tướng của bốn chánh đoạn cho đến tám chi thánh đạo, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái vô nguyện, hữu nguyện của bốn niệm trụ, hoặc tu hành cái tướng vô nguyện, hữu nguyện của bốn niệm trụ, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái vô nguyện, hữu nguyện của bốn chánh đoạn, bốn thần túc, năm căn, năm lực, bảy chi đẳng giác, tám chi thánh đạo; hoặc tu hành cái tướng vô nguyện, hữu nguyện của bốn chánh đoạn cho đến tám chi thánh đạo, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái tịch tịnh, bất tịch tịnh của bốn niệm trụ, hoặc tu hành cái tướng tịch tịnh, bất tịch tịnh của bốn niệm trụ, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái tịch tịnh, bất tịch tịnh của bốn chánh đoạn, bốn thần túc, năm căn, năm lực, bảy chi đẳng giác, tám chi thánh đạo; hoặc tu hành cái tướng tịch tịnh, bất tịch tịnh của bốn chánh đoạn cho đến tám chi thánh đạo, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái viễn ly, bất viễn ly của bốn niệm trụ, hoặc tu hành cái tướng viễn ly, bất viễn ly của bốn niệm trụ, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái viễn ly, bất viễn ly của bốn chánh đoạn, bốn thần túc, năm căn, năm lực, bảy chi đẳng giác, tám chi thánh đạo; hoặc tu hành cái tướng viễn ly, bất viễn ly của bốn chánh đoạn cho đến tám chi thánh đạo, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa.

Bạch Thế Tôn! Nếu đại Bồ-tát không có phương tiện thiện xảo, khi tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, hoặc tu hành bố thí Ba-la-mật-đa, hoặc tu hành cái tướng bố thí Ba-la-mật-đa, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành tịnh giới, an nhẫn, tinh tấn, tịnh lực, Bát-nhã-ba-la-mật-đa, hoặc tu hành cái tướng tịnh giới, an nhẫn, tinh tấn, tịnh lực, Bát-nhã-ba-la-mật-đa, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái thường, vô thường của bố thí Ba-la-mật-đa, hoặc tu hành cái tướng thường, vô thường của bố thí Ba-la-mật-đa, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái thường, vô thường của tịnh giới, an nhẫn, tinh tấn, tịnh lực, Bát-nhã-ba-la-mật-đa, hoặc tu hành cái tướng thường, vô thường của tịnh giới, an nhẫn, tinh tấn, tịnh lực, Bát-nhã-ba-la-mật-đa, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-

ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái lạc, khổ của bố thí Ba-la-mật-đa, hoặc tu hành cái tướng lạc, khổ của bố thí Ba-la-mật-đa, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái lạc, khổ của tịnh giới, an nhẫn, tinh tấn, tịnh lự, Bát-nhã-ba-la-mật-đa, hoặc tu hành cái tướng lạc, khổ của tịnh giới, an nhẫn, tinh tấn, tịnh lự, Bát-nhã-ba-la-mật-đa, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái ngã, vô ngã của bố thí Ba-la-mật-đa, hoặc tu hành cái tướng ngã, vô ngã của bố thí Ba-la-mật-đa, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái ngã, vô ngã của tịnh giới, an nhẫn, tinh tấn, tịnh lự, Bát-nhã-ba-la-mật-đa, hoặc tu hành cái tướng ngã, vô ngã của tịnh giới, an nhẫn, tinh tấn, tịnh lự, Bát-nhã-ba-la-mật-đa, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái tịnh, bất tịnh của bố thí Ba-la-mật-đa, hoặc tu hành cái tướng tịnh, bất tịnh của bố thí Ba-la-mật-đa, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái tịnh, bất tịnh của tịnh giới, an nhẫn, tinh tấn, tịnh lự, Bát-nhã-ba-la-mật-đa, hoặc tu hành cái tướng tịnh, bất tịnh của tịnh giới, an nhẫn, tinh tấn, tịnh lự, Bát-nhã-ba-la-mật-đa, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái không, bất không của bố thí Ba-la-mật-đa, hoặc tu hành cái tướng không, bất không của bố thí Ba-la-mật-đa, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái không, bất không của tịnh giới, an nhẫn, tinh tấn, tịnh lự, Bát-nhã-ba-la-mật-đa, hoặc tu hành cái tướng không, bất không của tịnh giới, an nhẫn, tinh tấn, tịnh lự, Bát-nhã-ba-la-mật-đa, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái vô tướng, hữu tướng của bố thí Ba-la-mật-đa, hoặc tu hành cái tướng vô tướng, hữu tướng của bố thí Ba-la-mật-đa, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái vô tướng, hữu tướng của tịnh giới, an nhẫn, tinh tấn, tịnh lự, Bát-nhã-ba-la-mật-đa, hoặc tu hành cái tướng vô tướng, hữu tướng của tịnh giới, an nhẫn, tinh tấn, tịnh lự, Bát-nhã-ba-la-mật-đa, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái vô nguyện, hữu nguyện của bố thí Ba-la-mật-đa, hoặc tu hành cái tướng vô nguyện, hữu nguyện của bố thí Ba-la-mật-đa, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái vô nguyện, hữu nguyện của tịnh giới, an nhẫn, tinh tấn, tịnh lự, Bát-nhã-ba-la-mật-đa, hoặc tu hành cái tướng vô nguyện, hữu nguyện của tịnh giới, an nhẫn, tinh tấn, tịnh lự, Bát-nhã-ba-la-mật-đa, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái tịch tịnh, bất tịch tịnh của bố thí Ba-la-mật-đa, hoặc tu hành cái tướng tịch tịnh, bất tịch tịnh của bố thí Ba-la-mật-đa, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái tịch tịnh, bất tịch tịnh của tịnh giới, an

nhẫn, tinh tấn, tịnh lự, Bát-nhã-ba-la-mật-đa, hoặc tu hành cái tướng tịch tịnh, bất tịch tịnh của tịnh giới, an nhẫn, tinh tấn, tịnh lự, Bát-nhã-ba-la-mật-đa, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái viễn ly, bất viễn ly của bố thí Ba-la-mật-đa, hoặc tu hành cái tướng viễn ly, bất viễn ly của bố thí Ba-la-mật-đa, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái viễn ly, bất viễn ly của tịnh giới, an nhẫn, tinh tấn, tịnh lự, Bát-nhã-ba-la-mật-đa, hoặc tu hành cái tướng viễn ly, bất viễn ly của tịnh giới, an nhẫn, tinh tấn, tịnh lự, Bát-nhã-ba-la-mật-đa, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa.

Bạch Thế Tôn! Nếu đại Bồ-tát không có phương tiện thiện xảo, khi tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, hoặc tu hành năm loại mắt, hoặc tu hành cái tướng năm loại mắt, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành sáu phép thần thông, hoặc tu hành cái tướng sáu phép thần thông, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái thường, vô thường của năm loại mắt, hoặc tu hành cái tướng thường, vô thường của năm loại mắt, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái thường, vô thường của sáu phép thần thông, hoặc tu hành cái tướng thường, vô thường của sáu phép thần thông, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái lạc, khổ của năm loại mắt, hoặc tu hành cái tướng lạc, khổ của năm loại mắt, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái lạc, khổ của sáu phép thần thông, hoặc tu hành cái tướng lạc, khổ của sáu phép thần thông, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái ngã, vô ngã của năm loại mắt, hoặc tu hành cái tướng ngã, vô ngã của năm loại mắt, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái ngã, vô ngã của sáu phép thần thông, hoặc tu hành cái tướng ngã, vô ngã của sáu phép thần thông, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái tịnh, bất tịnh của năm loại mắt, hoặc tu hành cái tướng tịnh, bất tịnh của năm loại mắt, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái tịnh, bất tịnh của sáu phép thần thông, hoặc tu hành cái tướng tịnh, bất tịnh của sáu phép thần thông, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái không, bất không của năm loại mắt, hoặc tu hành cái tướng không, bất không của năm loại mắt, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái không, bất không của sáu phép thần thông, hoặc tu hành cái tướng không, bất không của sáu phép thần thông, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái vô tướng, hữu tướng của năm loại mắt, hoặc tu hành cái tướng vô tướng, hữu tướng của năm loại mắt, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-

đa; hoặc tu hành cái vô tướng, hữu tướng của sáu phép thần thông, hoặc tu hành cái tướng vô tướng, hữu tướng của sáu phép thần thông, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái vô nguyện, hữu nguyện của năm loại mắt, hoặc tu hành cái tướng vô nguyện, hữu nguyện của năm loại mắt, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái vô nguyện, hữu nguyện của sáu phép thần thông, hoặc tu hành cái tướng vô nguyện, hữu nguyện của sáu phép thần thông, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái tịch tịnh, bất tịch tịnh của năm loại mắt, hoặc tu hành cái tướng tịch tịnh, bất tịch tịnh của năm loại mắt, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái tịch tịnh, bất tịch tịnh của sáu phép thần thông, hoặc tu hành cái tướng tịch tịnh, bất tịch tịnh của sáu phép thần thông, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái viễn ly, bất viễn ly của năm loại mắt, hoặc tu hành cái tướng viễn ly, bất viễn ly của năm loại mắt, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái viễn ly, bất viễn ly của sáu phép thần thông, hoặc tu hành cái tướng viễn ly, bất viễn ly của sáu phép thần thông, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa.

Bạch Thế Tôn! Nếu đại Bồ-tát không có phương tiện thiện xảo, khi tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, hoặc tu hành mười lực của Phật, hoặc tu hành cái tướng mười lực của Phật, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành bốn điều không sợ, bốn sự hiểu biết thông suốt, đại từ, đại bi, đại hỷ, đại xả, mười tám pháp Phật bất cộng, trí nhất thiết, trí đạo tướng, trí nhất thiết tướng; hoặc tu hành cái tướng bốn điều không sợ cho đến trí nhất thiết tướng, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái thường, vô thường của mười lực của Phật, hoặc tu hành cái tướng thường, vô thường của mười lực của Phật, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái thường, vô thường của bốn điều không sợ, bốn sự hiểu biết thông suốt, đại từ, đại bi, đại hỷ, đại xả, mười tám pháp Phật bất cộng, trí nhất thiết, trí đạo tướng, trí nhất thiết tướng; hoặc tu hành cái tướng thường, vô thường của bốn điều không sợ cho đến trí nhất thiết tướng, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái lạc, khổ của mười lực của Phật, hoặc tu hành cái tướng lạc, khổ của mười lực của Phật, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái lạc, khổ của bốn điều không sợ, bốn sự hiểu biết thông suốt, đại từ, đại bi, đại hỷ, đại xả, mười tám pháp Phật bất cộng, trí nhất thiết, trí đạo tướng, trí nhất thiết tướng, hoặc tu hành cái tướng lạc, khổ của bốn điều không sợ cho đến trí nhất thiết tướng, chẳng phải là tu hành

Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái ngã, vô ngã của mười lực của Phật, hoặc tu hành cái tướng ngã, vô ngã của mười lực của Phật, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái ngã, vô ngã của bốn điều không sợ, bốn sự hiểu biết thông suốt, đại từ, đại bi, đại hỷ, đại xả, mười tám pháp Phật bất cộng, trí nhất thiết, trí đạo tướng, trí nhất thiết tướng; hoặc tu hành cái tướng ngã, vô ngã của bốn điều không sợ cho đến trí nhất thiết tướng, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái tịnh, bất tịnh của mười lực của Phật, hoặc tu hành cái tướng tịnh, bất tịnh của mười lực của Phật, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái tịnh, bất tịnh của bốn điều không sợ, bốn sự hiểu biết thông suốt, đại từ, đại bi, đại hỷ, đại xả, mười tám pháp Phật bất cộng, trí nhất thiết, trí đạo tướng, trí nhất thiết tướng, hoặc tu hành cái tướng tịnh, bất tịnh của bốn điều không sợ cho đến trí nhất thiết tướng, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái không, bất không của mười lực của Phật, hoặc tu hành cái tướng không, bất không của mười lực của Phật, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái không, bất không của bốn điều không sợ, bốn sự hiểu biết thông suốt, đại từ, đại bi, đại hỷ, đại xả, mười tám pháp Phật bất cộng, trí nhất thiết, trí đạo tướng, trí nhất thiết tướng, hoặc tu hành cái tướng không, bất không của bốn điều không sợ cho đến trí nhất thiết tướng, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái vô tướng, hữu tướng của mười lực của Phật, hoặc tu hành cái tướng vô tướng, hữu tướng của mười lực của Phật, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái vô tướng, hữu tướng của bốn điều không sợ, bốn sự hiểu biết thông suốt, đại từ, đại bi, đại hỷ, đại xả, mười tám pháp Phật bất cộng, trí nhất thiết, trí đạo tướng, trí nhất thiết tướng, hoặc tu hành cái tướng vô tướng, hữu tướng của bốn điều không sợ cho đến trí nhất thiết tướng, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái vô nguyện, hữu nguyện của mười lực của Phật, hoặc tu hành cái tướng vô nguyện, hữu nguyện của mười lực của Phật, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái vô nguyện, hữu nguyện của bốn điều không sợ, bốn sự hiểu biết thông suốt, đại từ, đại bi, đại hỷ, đại xả, mười tám pháp Phật bất cộng, trí nhất thiết, trí đạo tướng, trí nhất thiết tướng, hoặc tu hành cái tướng vô nguyện, hữu nguyện của bốn điều không sợ cho đến trí nhất thiết tướng, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái tịch tịnh, bất tịch tịnh của mười lực của Phật, hoặc tu hành cái tướng tịch tịnh, bất tịch tịnh của mười lực của Phật, chẳng phải là tu hành

Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái tịch tịnh, bất tịch tịnh của bốn điều không sợ, bốn sự hiểu biết thông suốt, đại từ, đại bi, đại hỷ, đại xả, mười tám pháp Phật bất cộng, trí nhất thiết, trí đạo tướng, trí nhất thiết tướng, hoặc tu hành cái tướng tịch tịnh, bất tịch tịnh của bốn điều không sợ cho đến trí nhất thiết tướng, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái viễn ly, bất viễn ly của mười lực của Phật, hoặc tu hành cái tướng viễn ly, bất viễn ly của mười lực của Phật, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc tu hành cái viễn ly, bất viễn ly của bốn điều không sợ, bốn sự hiểu biết thông suốt, đại từ, đại bi, đại hỷ, đại xả, mười tám pháp Phật bất cộng, trí nhất thiết, trí đạo tướng, trí nhất thiết tướng, hoặc tu hành cái tướng viễn ly, bất viễn ly của bốn điều không sợ cho đến trí nhất thiết tướng, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa.

Bạch Thế Tôn! Nếu đại Bồ-tát không có phương tiện thiện xảo, khi tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, hoặc khởi lên ý nghĩ: “Ta tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa”, là đã có hành tướng sở đắc, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc khởi lên ý nghĩ: “Ta là đại Bồ-tát”, là đã có hành tướng sở đắc, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc khởi lên ý nghĩ: “Vị kia tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa”, là đã có hành tướng sở đắc, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc khởi lên ý nghĩ: “Vị kia là đại Bồ-tát”, là đã có hành tướng sở đắc, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; hoặc khởi lên ý nghĩ: “Tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa như vậy, mới là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa”, là đã có hành tướng sở đắc, chẳng phải là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa.

Bạch Thế Tôn! Nếu đại Bồ-tát khởi lên những ý nghĩ tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa như vậy, nên biết đây gọi là đại Bồ-tát tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa mà không có phương tiện thiện xảo.

Lúc bấy giờ, cụ thọ Thiện Hiện nói với Xá Lợi Tử rằng: Nếu đại Bồ-tát, không có phương tiện thiện xảo, khi tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, hoặc đối với sắc, trụ tướng thắng giải, liền đối với sắc khởi lên gia hạnh; hoặc đối với thọ, tướng, hành, thức, trụ tướng thắng giải, liền đối với thọ, tướng, hành, thức, khởi lên gia hạnh; vì do gia hạnh, nên chẳng thể giải thoát sanh, lão, bệnh, tử và tương lai sẽ chịu khổ.

Nếu đại Bồ-tát không có phương tiện thiện xảo, khi tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, hoặc đối với nhãn xứ, trụ tướng thắng giải, liền đối với nhãn xứ, khởi lên gia hạnh; hoặc đối với nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xứ, trụ tướng thắng giải, liền đối với nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xứ, khởi lên gia hạnh; vì do gia hạnh, nên chẳng thể giải thoát sanh, lão, bệnh, tử

và tương lai sẽ chịu khổ; hoặc đối với sắc xúc, trụ tướng thắng giải, liền đối với sắc xúc, khởi lên gia hạnh; hoặc đối với thanh, hương, vị, xúc, pháp xúc, trụ tướng thắng giải, liền đối với thanh, hương, vị, xúc, pháp xúc, khởi lên gia hạnh; vì do gia hạnh, nên chẳng thể giải thoát sanh, lão, bệnh, tử và tương lai sẽ chịu khổ.

Nếu đại Bồ-tát không có phương tiện thiện xảo, khi tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, hoặc đối với nhãn giới, sắc giới, nhãn thức giới và nhãn xúc, cùng các thọ do nhãn xúc làm duyên sanh ra, trụ tướng thắng giải, liền đối với nhãn giới cho đến các thọ do nhãn xúc làm duyên sanh ra, khởi lên gia hạnh; vì do gia hạnh, nên chẳng thể giải thoát sanh, lão, bệnh, tử và tương lai sẽ chịu khổ; hoặc đối với nhĩ giới, thanh giới, nhĩ thức giới và nhĩ xúc, cùng các thọ do nhĩ xúc làm duyên sanh ra, trụ tướng thắng giải, liền đối với nhĩ giới cho đến các thọ do nhĩ xúc làm duyên sanh ra, khởi lên gia hạnh; vì do gia hạnh, nên chẳng thể giải thoát sanh, lão, bệnh, tử và tương lai sẽ chịu khổ; hoặc đối với tỷ giới, hương giới, tỷ thức giới và tỷ xúc, cùng các thọ do tỷ xúc làm duyên sanh ra, trụ tướng thắng giải, liền đối với tỷ giới cho đến các thọ do tỷ xúc làm duyên sanh ra, khởi lên gia hạnh; vì do gia hạnh, nên chẳng thể giải thoát sanh, lão, bệnh, tử và tương lai sẽ chịu khổ; hoặc đối với thiệt giới, vị giới, thiệt thức giới và thiệt xúc cùng các thọ do thiệt xúc làm duyên sanh ra, trụ tướng thắng giải, liền đối với thiệt giới cho đến các thọ do thiệt xúc làm duyên sanh ra, khởi lên gia hạnh; vì do gia hạnh, nên chẳng thể giải thoát sanh, lão, bệnh, tử và tương lai sẽ chịu khổ; hoặc đối với thân giới, xúc giới, thân thức giới và thân xúc cùng các thọ do thân xúc làm duyên sanh ra, trụ tướng thắng giải, liền đối với thân giới cho đến các thọ do thân xúc làm duyên sanh ra, khởi lên gia hạnh; vì do gia hạnh, nên chẳng thể giải thoát sanh, lão, bệnh, tử và tương lai sẽ chịu khổ; hoặc đối với ý giới, pháp giới, ý thức giới và ý xúc cùng các thọ do ý xúc làm duyên sanh ra, trụ tướng thắng giải, liền đối với ý giới cho đến các thọ do ý xúc làm duyên sanh ra, khởi lên gia hạnh; vì do gia hạnh, nên chẳng thể giải thoát sanh, lão, bệnh, tử và tương lai sẽ chịu khổ.

Nếu đại Bồ-tát không có phương tiện thiện xảo, khi tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, hoặc đối với địa giới, trụ tướng thắng giải, liền đối với địa giới, khởi lên gia hạnh; hoặc đối với thủy, hỏa, phong, không, thức giới, trụ tướng thắng giải, liền đối với thủy, hỏa, phong, không, thức giới, khởi lên gia hạnh; vì do gia hạnh, nên chẳng thể giải thoát sanh, lão, bệnh, tử và tương lai sẽ chịu khổ.

Nếu đại Bồ-tát không có phương tiện thiện xảo, khi tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, hoặc đối với thánh đế khổ, trụ tướng thắng giải, liền đối với thánh đế khổ, khởi lên gia hạnh; hoặc đối với thánh đế tập, diệt, đạo, trụ tướng thắng giải, liền đối với thánh đế tập, diệt, đạo, khởi lên gia hạnh; vì do gia hạnh, nên chẳng thể giải thoát sanh, lão, bệnh, tử và tương lai sẽ chịu khổ.

Nếu đại Bồ-tát không có phương tiện thiện xảo, khi tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, hoặc đối với vô minh, trụ tướng thắng giải, liền đối với vô minh, khởi lên gia hạnh; hoặc đối với hành, thức, danh sắc, lục xứ, xúc, thọ, ái, thủ, hữu, sanh, lão tử, sầu, than, khổ, ưu, não, trụ tướng thắng giải, liền đối với hành cho đến lão tử, sầu, than, khổ, ưu, não, khởi lên gia hạnh; vì do gia hạnh, nên chẳng thể giải thoát sanh, lão, bệnh, tử và tương lai sẽ chịu khổ.

Nếu đại Bồ-tát không có phương tiện thiện xảo, khi tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, hoặc đối với bốn tịnh lự, trụ tướng thắng giải, liền đối với bốn tịnh lự, khởi lên gia hạnh; hoặc đối với bốn vô lượng, bốn định vô sắc, trụ tướng thắng giải, liền đối với bốn vô lượng, bốn định vô sắc, khởi lên gia hạnh; vì do gia hạnh, nên chẳng thể giải thoát sanh, lão, bệnh, tử và tương lai sẽ chịu khổ.

Nếu đại Bồ-tát không có phương tiện thiện xảo, khi tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, hoặc đối với bốn niệm trụ, trụ tướng thắng giải, liền đối với bốn niệm trụ, khởi lên gia hạnh; hoặc đối với bốn chánh đoạn, bốn thần túc, năm căn, năm lực, bảy chi đẳng giác, tám chi thánh đạo, trụ tướng thắng giải, liền đối với bốn chánh đoạn cho đến tám chi thánh đạo, khởi lên gia hạnh; vì do gia hạnh, nên chẳng thể giải thoát sanh, lão, bệnh, tử và tương lai sẽ chịu khổ.

Nếu đại Bồ-tát không có phương tiện thiện xảo, khi tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, hoặc đối với bồ thí Ba-la-mật-đa, trụ tướng thắng giải, liền đối với bồ thí Ba-la-mật-đa, khởi lên gia hạnh; hoặc đối với tịnh giới, an nhẫn, tinh tấn, tịnh lự, Bát-nhã-ba-la-mật-đa, trụ tướng thắng giải, liền đối với tịnh giới cho đến Bát-nhã-ba-la-mật-đa, khởi lên gia hạnh; vì do gia hạnh, nên chẳng thể giải thoát sanh, lão, bệnh, tử và tương lai sẽ chịu khổ.

Nếu đại Bồ-tát không có phương tiện thiện xảo, khi tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, hoặc đối với năm loại mắt, trụ tướng thắng giải, liền đối với năm loại mắt, khởi lên gia hạnh; hoặc đối với sáu phép thần thông, trụ tướng thắng giải, liền đối với sáu phép thần thông, khởi lên gia hạnh; vì do gia hạnh, nên chẳng thể giải thoát sanh, lão, bệnh, tử và tương lai sẽ chịu khổ.

Nếu đại Bồ-tát không có phương tiện thiện xảo, khi tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, hoặc đối với mười lực của Phật, trụ tướng thắng giải, liền đối với mười lực của Phật, khởi lên gia hạnh; hoặc đối với bốn điều không sợ, bốn sự hiểu biết thông suốt, đại từ, đại bi, đại hỷ, đại xả, mười tám pháp Phật bất cộng, trí nhất thiết, trí đạo tướng, trí nhất thiết tướng, trụ tướng thắng giải, liền đối với bốn điều không sợ cho đến trí nhất thiết tướng, khởi lên gia hạnh; vì do gia hạnh, nên chẳng thể giải thoát sanh, lão, bệnh, tử và tương lai sẽ chịu khổ.

Nếu đại Bồ-tát không có phương tiện thiện xảo, khi tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, hoặc đối với Thanh-văn và đối với pháp của Thanh-văn, trụ tướng thắng giải, liền đối với Thanh-văn và pháp của Thanh-văn, khởi lên gia hạnh; hoặc đối với Độc-giác, Bồ tát, Như Lai và pháp của các bậc này, trụ tướng thắng giải, liền đối với Độc-giác, Bồ tát, Như Lai và pháp của các bậc này, khởi lên gia hạnh; vì do gia hạnh, nên chẳng thể giải thoát sanh, lão, bệnh, tử và tương lai sẽ chịu khổ.

Xá Lợi tử! đại Bồ-tát như vậy, còn chẳng thể chứng được Niết-bàn của Thanh-văn, Độc-giác, mà chứng được Quả vị Giác ngộ cao tột là điều không có.

Xá Lợi Tử! Nếu đại Bồ-tát khởi lên các sự tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa như vậy, nên biết đây là đại Bồ-tát tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa không có phương tiện thiện xảo.

Khi ấy! Xá Lợi Tử hỏi Thiện Hiện rằng: Vì sao biết các đại Bồ-tát tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa có phương tiện thiện xảo?

Thiện Hiện đáp rằng: Nếu đại Bồ-tát có phương tiện thiện xảo, khi tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, chẳng tu hành sắc, chẳng tu hành tướng của sắc, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; chẳng tu hành thọ, tướng, hành, thức, chẳng tu hành tướng của thọ, tướng, hành, thức, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; chẳng tu hành cái thường, vô thường của sắc, chẳng tu hành cái tướng thường, vô thường của sắc, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; chẳng tu hành cái thường, vô thường của thọ, tướng, hành, thức, chẳng tu hành cái tướng thường, vô thường của thọ, tướng, hành, thức, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; chẳng tu hành cái lạc, khổ của sắc, chẳng tu hành cái tướng lạc, khổ của sắc, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; chẳng tu hành cái lạc, khổ của thọ, tướng, hành, thức, chẳng tu hành cái tướng lạc, khổ của thọ, tướng, hành, thức, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; chẳng tu hành cái ngã, vô ngã của sắc, chẳng tu hành cái tướng ngã, vô ngã của sắc, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; chẳng tu hành cái ngã, vô ngã của thọ, tướng, hành, thức,

chẳng tu hành cái tướng ngã, vô ngã của thọ, tướng, hành, thức, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; chẳng tu hành cái tịnh, bất tịnh của sắc, chẳng tu hành cái tướng tịnh, bất tịnh của sắc, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; chẳng tu hành cái tịnh, bất tịnh của thọ, tướng, hành, thức, chẳng tu hành cái tướng tịnh, bất tịnh của thọ, tướng, hành, thức, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; chẳng tu hành cái không, bất không của sắc, chẳng tu hành cái tướng không, bất không của sắc, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; chẳng tu hành cái không, bất không của thọ, tướng, hành, thức, chẳng tu hành cái tướng không, bất không của thọ, tướng, hành, thức, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; chẳng tu hành cái vô tướng, hữu tướng của sắc, chẳng tu hành cái tướng vô tướng, hữu tướng của sắc, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; chẳng tu hành cái vô tướng, hữu tướng của thọ, tướng, hành, thức, chẳng tu hành cái tướng vô tướng, hữu tướng của thọ, tướng, hành, thức, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; chẳng tu hành cái vô nguyện, hữu nguyện của sắc, chẳng tu hành cái tướng vô nguyện, hữu nguyện của sắc, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; chẳng tu hành cái vô nguyện, hữu nguyện của thọ, tướng, hành, thức, chẳng tu hành cái tướng vô nguyện, hữu nguyện của thọ, tướng, hành, thức, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; chẳng tu hành cái tịch tịnh, bất tịch tịnh của sắc, chẳng tu hành cái tướng tịch tịnh, bất tịch tịnh của sắc, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; chẳng tu hành cái tịch tịnh, bất tịch tịnh của thọ, tướng, hành, thức, chẳng tu hành cái tướng tịch tịnh, bất tịch tịnh của thọ, tướng, hành, thức, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; chẳng tu hành cái viễn ly, bất viễn ly của sắc, chẳng tu hành cái tướng viễn ly, bất viễn ly của sắc, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; chẳng tu hành cái viễn ly, bất viễn ly của thọ, tướng, hành, thức, chẳng tu hành cái tướng viễn ly, bất viễn ly của thọ, tướng, hành, thức, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa.

Xá Lợi tử! Nên biết đó là đại Bồ-tát, tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa có phương tiện thiện xảo. Vì sao? Xá Lợi Tử! Vì Sắc và tánh của sắc là không; thọ, tướng, hành, thức, và tánh của thọ, tướng, hành, thức là không. Xá Lợi Tử! Sắc ấy chẳng phải là sắc; không là sắc; không chẳng phải là sắc; sắc chẳng lìa không, không chẳng lìa sắc; sắc tức là không, không tức là sắc; thọ, tướng, hành, thức cũng lại như vậy.

Xá Lợi Tử! Nếu đại Bồ-tát có phương tiện thiện xảo, khi tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, chẳng tu hành nhãn xứ, chẳng tu hành cái tướng nhãn xứ, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; chẳng tu hành nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xứ, chẳng tu hành cái tướng nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xứ, là tu

hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; chẳng tu hành cái thường, vô thường của nhãn xứ, chẳng tu hành cái tướng thường, vô thường của nhãn xứ, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; chẳng tu hành cái thường, vô thường của nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xứ, chẳng tu hành cái tướng thường, vô thường của nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xứ, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; chẳng tu hành cái lạc, khổ của nhãn xứ, chẳng tu hành cái tướng lạc, khổ của nhãn xứ, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; chẳng tu hành cái lạc, khổ của nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xứ, chẳng tu hành cái tướng lạc, khổ của nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xứ, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; chẳng tu hành cái ngã, vô ngã của nhãn xứ, chẳng tu hành cái tướng ngã, vô ngã của nhãn xứ, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; chẳng tu hành cái ngã, vô ngã của nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xứ, chẳng tu hành cái tướng ngã, vô ngã của nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xứ, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; chẳng tu hành cái tịnh, bất tịnh của nhãn xứ, chẳng tu hành cái tướng tịnh, bất tịnh của nhãn xứ, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; chẳng tu hành cái tịnh, bất tịnh của nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xứ, chẳng tu hành cái tướng tịnh, bất tịnh của nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xứ, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; chẳng tu hành cái không, bất không của nhãn xứ, chẳng tu hành cái tướng không, bất không của nhãn xứ, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; chẳng tu hành cái không, bất không của nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xứ, chẳng tu hành cái tướng không, bất không của nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xứ, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; chẳng tu hành cái vô tướng, hữu tướng của nhãn xứ, chẳng tu hành cái tướng vô tướng, hữu tướng của nhãn xứ, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; chẳng tu hành cái vô tướng, hữu tướng của nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xứ, chẳng tu hành cái tướng vô tướng, hữu tướng của nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xứ, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; chẳng tu hành cái vô nguyện, hữu nguyện của nhãn xứ, chẳng tu hành cái tướng vô nguyện, hữu nguyện của nhãn xứ, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; chẳng tu hành cái vô nguyện, hữu nguyện của nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xứ, chẳng tu hành cái tướng vô nguyện, hữu nguyện của nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xứ, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; chẳng tu hành cái tịch tịnh, bất tịch tịnh của nhãn xứ, chẳng tu hành cái tướng tịch tịnh, bất tịch tịnh của nhãn xứ, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; chẳng tu hành cái tịch tịnh, bất tịch tịnh của nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xứ, chẳng tu hành cái tướng tịch tịnh, bất tịch tịnh của nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xứ, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; chẳng tu hành cái viễn ly, bất viễn ly của nhãn xứ, chẳng tu hành cái tướng viễn ly, bất viễn ly của nhãn xứ, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; chẳng tu hành cái viễn ly, bất viễn ly của nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xứ, chẳng tu hành cái tướng viễn ly, bất viễn ly của nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xứ, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa.

hành cái tướng viển ly, bất viển ly của nhĩ, tỷ, thiết, thân, ý xứ, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa.

Xá Lợi Tử! Nên biết đó là đại Bồ-tát tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa có phương tiện thiện xảo. Vì sao? Xá Lợi Tử! Vì nhãn xứ và tánh của nhãn xứ là không; nhĩ, tỷ, thiết, thân, ý xứ, và tánh của nhĩ, tỷ, thiết, thân, ý xứ là không. Xá Lợi Tử! Nhãn xứ ấy chẳng phải là nhãn xứ, không là nhãn xứ; không chẳng phải là nhãn xứ; nhãn xứ chẳng lìa không, không chẳng lìa nhãn xứ; nhãn xứ tức là không, không tức là nhãn xứ; nhĩ, tỷ, thiết, thân, ý xứ, cũng lại như vậy.

Xá Lợi Tử! Nếu đại Bồ-tát có phương tiện thiện xảo, khi tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, chẳng tu hành sắc xứ, chẳng tu hành cái tướng sắc xứ, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; chẳng tu hành thanh, hương, vị, xúc, pháp xứ, chẳng tu hành cái tướng thanh, hương, vị, xúc, pháp xứ, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; chẳng tu hành cái thường, vô thường của sắc xứ, chẳng tu hành cái tướng thường, vô thường của sắc xứ, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; chẳng tu hành cái thường, vô thường của thanh, hương, vị, xúc, pháp xứ, chẳng tu hành cái tướng thường, vô thường của thanh, hương, vị, xúc, pháp xứ, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; chẳng tu hành cái lạc, khổ của sắc xứ, chẳng tu hành cái tướng lạc, khổ của sắc xứ, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; chẳng tu hành cái lạc, khổ của thanh, hương, vị, xúc, pháp xứ, chẳng tu hành cái tướng lạc, khổ của thanh, hương, vị, xúc, pháp xứ, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; chẳng tu hành cái ngã, vô ngã của sắc xứ, chẳng tu hành cái tướng ngã, vô ngã của sắc xứ, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; chẳng tu hành cái ngã, vô ngã của thanh, hương, vị, xúc, pháp xứ, chẳng tu hành cái tướng ngã, vô ngã của thanh, hương, vị, xúc, pháp xứ, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; chẳng tu hành cái tịnh, bất tịnh của sắc xứ, chẳng tu hành cái tướng tịnh, bất tịnh của sắc xứ, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; chẳng tu hành cái tịnh, bất tịnh của thanh, hương, vị, xúc, pháp xứ, chẳng tu hành cái tướng tịnh, bất tịnh của thanh, hương, vị, xúc, pháp xứ, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; chẳng tu hành cái không, bất không của sắc xứ, chẳng tu hành cái tướng không, bất không của sắc xứ, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; chẳng tu hành cái không, bất không của thanh, hương, vị, xúc, pháp xứ, chẳng tu hành cái tướng không, bất không của thanh, hương, vị, xúc, pháp xứ, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; chẳng tu hành cái vô tướng, hữu tướng của sắc xứ, chẳng tu hành cái tướng vô tướng, hữu tướng của sắc xứ, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; chẳng tu hành cái vô tướng, hữu tướng của thanh,

hương, vị, xúc, pháp xứ, chẳng tu hành cái tướng vô tướng, hữu tướng của thanh, hương, vị, xúc, pháp xứ, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; chẳng tu hành cái vô nguyện, hữu nguyện của sắc xứ, chẳng tu hành cái tướng vô nguyện, hữu nguyện của sắc xứ, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; chẳng tu hành cái vô nguyện, hữu nguyện của thanh, hương, vị, xúc, pháp xứ, chẳng tu hành cái tướng vô nguyện, hữu nguyện của thanh, hương, vị, xúc, pháp xứ, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; chẳng tu hành cái tịch tịnh, bất tịch tịnh của sắc xứ, chẳng tu hành cái tướng tịch tịnh, bất tịch tịnh của sắc xứ, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; chẳng tu hành cái tịch tịnh, bất tịch tịnh của thanh, hương, vị, xúc, pháp xứ, chẳng tu hành cái tướng tịch tịnh, bất tịch tịnh của thanh, hương, vị, xúc, pháp xứ, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; chẳng tu hành cái viễn ly, bất viễn ly của sắc xứ, chẳng tu hành cái tướng viễn ly, bất viễn ly của sắc xứ, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa; chẳng tu hành cái viễn ly, bất viễn ly của thanh, hương, vị, xúc, pháp xứ, chẳng tu hành cái tướng viễn ly, bất viễn ly của thanh, hương, vị, xúc, pháp xứ, là tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa.

Xá Lợi Tử! Nên biết đó là đại Bồ-tát tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa có phương tiện thiện xảo. Vì sao? Xá Lợi Tử! Vì Sắc xứ và tánh của sắc xứ là không; thanh, hương, vị, xúc, pháp xứ và tánh của thanh, hương, vị, xúc, pháp xứ là không. Xá Lợi Tử! Sắc xứ ấy chẳng phải là sắc xứ; không là sắc xứ; không chẳng phải là sắc xứ; sắc xứ chẳng lia không, không chẳng lia sắc xứ; Sắc xứ tức là không, không tức là sắc xứ; thanh, hương, vị, xúc, pháp xứ, cũng lại như vậy.

Quyển Thứ 39

HẾT